

सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.१३
अनुसार शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या
मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता आरक्षणाच्या
तरतुदीनुसार सुरु करण्यात आलेली निवड
प्रक्रिया पूर्ण करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: बीसीसी २०१३/प्र.क्र.३५४(अ)/१६-ब
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई -४०० ०३२.
दिनांक : ११ जुलै, २०१९

वाचा:-

१. सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३, दिनांक ९ जुलै, २०१४. महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अध्यादेश, २०१४.
२. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक बीसीसी २०१३/प्र.क्र.३५४/भाग-२/ २०१३/१६-ब, दि.२१.२.२०१५.
३. महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१४, (महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १/२०१५)
४. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन शुद्धिपत्रक क्रमांक बीसीसी २०१३/प्र.क्र.३५४/भाग-२/ २०१३/१६-ब, दि.२ डिसेंबर, २०१५
५. महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम २०१८ (सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. ६२)
६. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दि.२७ जुन, २०१९ रोजी जनहित याचिका क्र १७५/ २०१८ व इतर संलग्न याचिकांमध्ये दिलेला न्यायनिर्णय

प्रस्तावना :-

संदर्भाधिन क्र.१ येथिल महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३ च्या विरोधात मा. उच्च न्यायालय मुंबई येथे दाखल झालेल्या रिट याचिका क्र.२०५३/२०१४ श्री. संजित शुक्ला विरुद्ध महाराष्ट्र शासन व इतर संलग्न याचिका या प्रकरणी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दि. १४.११.२०१४ च्या आदेशान्वये दिलेल्या अंतरिम स्थगिती आदेशास अनुसरून, उपरोक्त संदर्भाधीन क्रमांक ४ येथे नमूद केलेल्या दिनांक २१.२.२०१५ च्या शासन निर्णयान्वये शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या

मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता आरक्षणाच्या तरतुदीनुसार सरळसेवा भरतीसाठी व शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता मा. उच्च न्यायालयाच्या अंतरिम आदेशानुसार करावयाच्या कार्यवाहीसंदर्भात सविस्तर सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या होत्या.

२. तथापि, महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३ चे कायद्यात रूपांतर होऊन महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१४, (महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १/२०१५) अस्तित्वात आल्यानंतर, सदर अधिनियमास याचिकाकर्त्यांनी रिट याचिका क्रमांक ३१५१/२०१४ अन्वये आव्हान केले होते. या प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयाने दिनांक ७.४.२०१५ च्या आदेशानुसार महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १/२०१५ या अधिनियमास स्थगिती दिली होती व मा.उच्च न्यायालयाने दिलेले आदेश विचारात घेता, या विभागाच्या उपरोक्त सदर्थ क्र.४ येथील दिनांक २१.२.२०१५ च्या आदेशात सुधारणा करून शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता आरक्षणाच्या तरतुदीनुसार सरळसेवा भरतीसाठी व शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशांसंदर्भात उपरोक्त संदर्भ क्र.६ येथील दि.२/१२/२०१५ च्या शासन शुद्धिपत्रकान्वये सुधारित आदेश निर्गमित करण्यात आले होते.

३. मा.उच्च न्यायालयाच्या दि.२७.०६.२०१९ च्या जनहित याचिका क्र.१७५/२०१८ व इतर संलग्न याचिकांवरील न्यायनिर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१८ (सन २०१८ च्या महाराष्ट्र अधिनियम क्र.६२) हा अधिनियम वैध ठरविला आहे. सदर अधिनियमातील कलम १८ मधील तरतुदी खालीलप्रमाणे आहेत -

१) या अधिनियमाच्या प्रारंभास, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक आणि सामाजिक दृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमध्ये जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमध्ये नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१४ हा निरसित होईल.

२) उक्त अधिनियमाच्या निरसनामुळे, -

(एक) अशाप्रकारे निरसित करण्यात आलेल्या अधिनियमान्वये काढण्यात आलेले कोणतेही नियम, अधिसूचना, आदेश, परिपत्रक किंवा निदेश यांसह करण्यात आलेली किंवा करण्याचे अभिप्रेत असलेली कोणती गोष्ट किंवा कार्यवाही किंवा

(दोन) अशाप्रकारे निरसित करण्यात आलेल्या अधिनियमान्वये केलेली कोणतीही नियुक्ती, सुरु केलेली कोणतीही निवड प्रक्रिया, कोणत्याही शैक्षणिक संस्थेत घेतलेला प्रवेश, उपार्जित केलेला किंवा घेतलेला कोणताही हक्क, विशेष हक्क, आबंधन किंवा संपादित दायित्व; किंवा

(तीन) अशाप्रकारे निरसित करण्यात आलेल्या अधिनियमान्वये कोणत्याही उल्लंघनाच्या बाबतीतील कोणतही शासती, अधिहरण किंवा शिक्षा ; किंवा

(चार) जणू काही हा अधिनियम अधिनियमित झालेला नव्हता असे समजून, या अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी चालू केलेले कोणतेही अन्वेषण, कायदेशीर कार्यवाही किंवा उपाययोजना यांस बाध येणार नाही, ते पुढे सुरु राहिल किंवा त्याची अंमलबजावणी सुरु राहिल.

(पाच) महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागास (ईएसबीसी) प्रवर्गाकरीता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१४ याच्या तरतुदीनुसार केलेली कोणतीही घोषणा आणि तशी घोषणा, जणू काही ती या अधिनियमान्वये केलेली आहे असे समजून अंमलात असण्याचे पुढे चालू राहिल.

४. उक्त तरतूदी ह्या मा.उच्च न्यायालयाच्या दि.२७.०६.२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये आरक्षण अधिनियम, २०१८ वैध ठरविला असल्याने संरक्षित झालेल्या आहेत. त्यामुळे दि.०९.०७.२०१४ ते दि.१४.११.२०१४ या कालावधी मधील ईएसबीसी आरक्षणासह निवडप्रक्रिया राबविण्यात आलेली आहे व त्यानुसार नियुक्त्या देण्याची कार्यवाही पूर्ण केली आहे किंवा प्रलंबित आहे अशा सर्व प्रकरणांमध्ये पदभरती करण्याची कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. तसेच मा.उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी दिलेल्या आदेशानुसार मा.न्यायालयाच्या अंतिम निर्णयास अधिन राहून ईएसबीसी करीता आरक्षित असलेल्या पदांवर खुल्या प्रवर्गातील गुणवत्तेनुसार उमेदवारांना नियुक्त्या देण्यात आलेल्या आहेत. सदरच्या नियुक्त्या मा.उच्च न्यायालयाचे दि.२७.०६.२०१९ रोजीचे आदेश विचारात घेता, संपुष्टात आणून त्या पदांवर ईएसबीसी प्रवर्गातील उमेदवारांच्या निवडसूचीनुसार नियुक्त्या देणे आवश्यक आहे.त्यानुसार मा.उच्च न्यायालयाच्या स्थगिती आदेशामुळे निवड प्रक्रिया पूर्ण होऊ शकली नाही,अशा प्रकरणी संबंधित प्रशासकीय विभागांना निवड प्रक्रिया पूर्ण करून, ईएसबीसी च्या उमेदवारांना नियुक्त्या देण्यासंदर्भात योग्य ते आदेश निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.त्यास अनुसरून शासन खालीलप्रमाणे आदेश देत आहे.

शासन निर्णय-

मा.उच्च न्यायालयाच्या दि.१४.११.२०१४ च्या अंतरिम आदेशानुसार निर्गमित करण्यात आलेला संदर्भ क्र.४ येथील दि. २१.२.२०१५ चा शासन निर्णय व संदर्भ क्र.६ येथील दि.२.१२.२०१५ चे शासन शुद्धिपत्रक रद्द करण्यात येत आहे.

२. मा.उच्च न्यायालयाच्या दि.२७.०६.२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये आरक्षण अधिनियम, २०१८ वैध ठरविला असल्याने, सदर अधिनियमातील उपरोक्त कलम १८ मधील तरतुदीनुसार ,आरक्षण अध्यादेश २०१४ (सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.१३) व महाराष्ट्र अधिनियम क्र.१/२०१५

अन्वये ईएसबीसी प्रवर्गाच्या आरक्षणासह पदभरतीबाबत केलेली कार्यवाही संरक्षित झालेली आहे. त्यामुळे दि.०९.०७.२०१४ ते दि.१४.११.२०१४ या कालावधीत ईएसबीसी आरक्षणासह जाहिरात देवून निवडप्रक्रिया राबविण्यात आलेली असेल अथवा सुरु केली असेल व त्यानुसार नियुक्त्या देण्याची कार्यवाही पूर्ण केली असेल किंवा प्रलंबित असेल, अशा सर्व प्रकरणांमध्ये सुरु केलेली निवड प्रक्रिया पुर्णत्वास आणावी. मा.उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी दिलेल्या आदेशानुसार, मा.उच्च न्यायालयाच्या अंतिम निर्णयास अधिन राहून, ईएसबीसी करीता आरक्षित असलेल्या पदांवर खुल्या प्रवर्गातील उमेदवारांना गुणवत्तेनुसार देण्यात आलेल्या नियुक्त्या संपुष्टात आणाव्यात व त्या पदांवर ईएसबीसी प्रवर्गातील उमेदवारांना निवडसूचीनुसार नियुक्त्या देण्यात याव्यात. ईएसबीसीच्या उमेदवारांसह निवड प्रक्रिया पुर्ण करून नियुक्ती आदेश देण्याची कार्यवाही तातडीने पूर्ण करावी.

३. उपरोक्त कार्यवाहीचा अहवाल शासनास सादर करावा.

४. सदर शासन निर्णय राज्यातील सर्व शासकीय, निमशासकीय कार्यालये, सेवामंडळे, महानगरपालिका, नगरपालिका, शैक्षणिक संस्था, स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हा परिषदा, महामंडळे, शासकीय अनुदान प्राप्त संस्था, विद्यापीठे, सहकारी संस्था, शासकीय उपक्रम व शासनाच्या अधिपत्याखालील किंवा शासनाने अनुदान दिलेली मंडळे इत्यादींना लागू राहिल. याबाबत सर्व प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना/ आस्थापनांना उपरोक्त आरक्षण अधिनियम, २०१८ च्या कलम १८ मधील तरतूदीनुसार योग्य ते आदेश निर्गमित करावेत व सदर आदेशाची संबंधित प्रशासकिय विभागाने तातडीने अंमलबजावणी करावी.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१९०७११११०८०१४६०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(र. अं. खडसे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १.राज्यपाल यांचे सचिव,
- २.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
- ३.सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
- ४.मा. विरोधी पक्षनेता,विधानपरिषद
- ५.मा. विरोधी पक्षनेता,विधानसभा

- ६.सर्व विधानसभा सदस्य/विधानपरिषद सदस्य
- ७.मुख्य सचिव,महाराष्ट्र राज्य.
- ८.अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- ९.प्रधान सचिव,महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानसभा)
- १०.प्रधान सचिव,महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानपरिषद)
- ११.सर्व विभागीय आयुक्त,
- १२.सर्व सहायक आयुक्त (मागासवर्ग कक्ष)
- १३.सर्व जिल्हाधिकारी,
- १४.सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- १५.प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ शाखा, मुंबई,
- १६.प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
- १७.प्रबंधक, लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- १८.प्रबंधक,महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण,मुंबई,नागपूर,औरंगाबाद,
- १९.सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- २०.सचिव,राज्य निवडणूक आयोग,
- २१.सचिव,राज्य माहिती आयोग,
- २२.महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
- २३.राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,
- २४.सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,
- २५.सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/नगरपालिका,
- २६.संचालक, समाजकल्याण, पुणे,
- २७.आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक,
- २८.संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे,
- २९.संचालक, सेवायोजन, मुंबई,
- ३०.महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,
- ३१.महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,
- ३२.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- ३३.निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- ३४.सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
- ३५.सर्व मंत्रालयीन विभाग, त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख/ कार्यालय प्रमुख यांना सदर शासन निर्णयाची प्रत, त्यांच्या स्तरावरून स्वतंत्रपणे पाठवून कार्यवाही करण्याच्या सूचना देण्यात याव्यात.
- ३६.ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन मुंबई
- ३७.सर्व मान्यता प्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये,महाराष्ट्र राज्य,
- ३८.निवड नस्ती, कार्यासन १६-ब.
